

Akavan talouspoliittiset linjaukset

Teemaohjelma

Akava

SISÄLLYS

1. Pitkäjänteinen talouspolitiikka luo hyvinvoinnin edellytykset	3
2. Kansantalouden näkymät tulevalla hallituskaudella	5
3. EU:n talouspolitiikan kehittäminen	8
4. Verotus tukemaan kasvua ja työllisyyttä	9
5. Kasvun edellytyksiä parannetaan investoinneilla ja uudistamalla rakenteita	11
5.1 Työllisyysaste nostetaan pysyvästi korkeammalle tasolle	11
5.2 Osaamiseen ja innovaatiotoimintaan lisää panostuksia	12
5.3 Sosiaaliturva uudistetaan kannustavammaksi	13
5.4 Yhteiskunnan muutostekijöitä ennakoidaan	14
Litteet	15

Hyväksytty Akavan hallituksessa 19. 1. 2021
Kuvat: Ida Pimenoff
Grafiikat ja taitto: Liisa Valtonen
ISBN: 978-952-7281-38-3

1. Pitkäjänteinen talouspolitiikka luo hyvinvoinnin edellytykset

Hyvinvointiyhteiskunta voidaan rahoittaa ainoastaan vahvalla talouskasvulla ja korkealla työllisyydellä. Tulevaisuudessa talouskasvu syntyy korkean lisäarvon tuotannossa ja erityisesti palveluissa. Työ vaatii työntekijöiltä yhä korkeampaa koulutusta ja osaamista. Seuraavien hallituskausien kantavaksi teemaksi on tämän vuoksi otettava osaaminen, koulutus sekä tutkimukseen ja uusiin innovaatioihin panostaminen.

Suomen väestö ikääntyy ja työikäinen väestö vähenee yhä seuraavien vuosikymmenten aikana. Mahdollisimman monen työikäisen pitää olla töissä, jotta talouden kasvukyky säilyy ja julkiset palvelut voidaan rahoittaa. Korkea työllisyysaste saavutetaan luomalla oikeat kannusteet työn tekemiseen, helpottamalla työn ja perhe-elämän yhteensovittamista, lisäämällä merkittävästi työperäistä maahanmuuttoa sekä edistämällä maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä Suomessa.

Hyvinvointiyhteiskuntaa on kehitettävä siten, että eri sukupolvet kokevat sen oikeudenmukaiseksi. Julkisen velan määrää suhteessa bruttokansantuotteeseen on pienennettävä, jotta emme jätä tuleville sukupolville kohtuutonta taakkaa. Suomen elinkeinorakenne on kehitettävä monipuolisemmaksi. Osittain se tapahtuu yritysten luovan tuhon kautta. Suomesta pitää myös tehdä parempi toimintaympäristö ulkomaisille yrityksille ja osaajille. Akavan tavoite on, että Suomi on houkutteleva investointikohde ja sijaintipaikka kansainvälisten yritysten vaativalle kehitys- ja asiantuntijatyölle. Yritystukien pitää edistää uudistumista.

Osaaminen on Suomen elinehto. Suomen talouden kasvuedellytyksiä pitää vahvistaa panostamalla koulutukseen ja osaamiseen. Kestävän kasvun vauhdittamiseksi tarvitsemme lisää investointeja osaamiseen, tutkimukseen, tuotekehitykseen ja uusiin ideoihin ja innovaatioihin sekä hyvinvointiyhteiskunnan rakenteellisia uudistuksia.

Työurien pidentäminen ja työtehon säilyminen vaativat työkykyä ja työhyvinvointia tukevia toimia. Panostukset työntekijöiden terveyteen ja hyvinvointiin pidentävät työuria, lisäävät työn tehokkuutta ja vähentävät sairauspoissaoloja sekä työkyvyttömyyseläkkeitä. Syrjinnän ehkäiseminen on työllisyyden kannalta merkittävä asia.

Suomen talouden kasvuedellytyksiä pitää vahvistaa panostamalla koulutukseen ja osaamiseen.

Kestävällä talouspolitiikalla luodaan hyvinvointiyhteiskunnan perusta

- Talouspolitiikassa pyritään valtion ja kuntien talouden tasapainoon. Julkinen talous tervehdytetään korkealla työllisyydellä, pitkillä työurilla ja tuloksellisella julkisen sektorin toiminnalla.
- Korkea työllisyys- ja osallistumisaste mahdollistavat hyvinvointipalvelujen kehittämisen. Työllisyysaste nostetaan 78 prosenttiin vuoteen 2027 mennessä.
- Toteutetaan työn tekemiseen kannustava verouudistus.
- Julkisen velan määrää suhteessa bruttokansantuotteeseen pitää alentaa selvästi, jotta talouspolitiikassa säilyy liikkumatilaa heikkojen suhdanteiden varalle.
- Julkisiin menoihin tehdään vain sellaisia uusia pysyviä lisäyksiä, jotka ovat tulevaisuusinvestointeja.

2. Kansantalouden näkymät tulevalla hallituskaudella

Suomi oli 2000-luvun alussa maailman kilpailukykyisin maa. Valtio sai hyvin pitkään korkeimman luottoluokituksen kaikilta luottoluokittajilta. Asiat olivat niin hyvin, että ulkomailta tultiin ottamaan oppia Suomen ihmeestä. Se on mennyt. Emme enää yllä maailman terävimpään kärkeen kummallakaan mittarilla.

Suomen täytyy ottaa tavoitteeksi olla uudelleen maailman kilpailukykyisin maa, jolla on paras luottoluokitus. Selkeä julkilausuttu päämäärä auttaa perustelemaan, mitä talous- ja yhteiskuntapolitiikassa tavoitellaan ja tehdään.

Talouden kasvukyky määrittää kansakunnan hyvinvoinnin nousun mahdollisuudet ja nopeuden. Se asettaa myös rajat julkisen sektorin koolle ja julkisten palveluiden laajuudelle.

Oleellinen osa maan kilpailukykyä on sen kyky kerryttää talouskasvua erityisesti tuottavuuden nousulla. Suomen kilpailukyky on rapautunut eniten juuri tällä tärkeimmällä osa-alueella. Vuoden 2020 jälkipuoliskolla reaalin bruttokansantuote on painunut tasolle, jolla se oli ensimmäisen kerran jo 13 vuotta aikaisemmin. Koska väestön määrä on tuona aikana kasvanut, asukasta kohden laskettu reaalin bruttokansantuote on nyt pienempi kuin vuonna 2007.

Talouskasvu ja tuottavuuden nousu puuttuvat, vaikka perusasiat ovat pääosin kunnossa. Vakaat instituutiot, turvallinen oikeusvaltio, vähäiset poliittiset riskit ja hyvä koulutusjärjestelmä ovat edelleen Suomen vahvuuksia. Nämä vahvuudet pitää säilyttää ja samalla vahvistaa heikkoja kohtia.

Kansalaisten koulutustason nostaminen on vauhdittanut pitkällä aikavälillä merkittävästi tuottavuuden nousua ja muuttanut työpaikkojen rakennetta vahvasti osaamista korostavaan suuntaan. Koulutuksella saavutettavat edistysaskeleet on jo saavutettu. Erittäin huolestuttavaa on, että Suomen koulutetuin ikäluokka on 40–49-vuotiaat eikä jokin sitä nuorempi ikäluokka. Koulutusta uudistetaan jatkuvasti, jotta siitä tulisi seuraaviksi vuosikymmeniksi jälleen tuottavuutta vauhdittava voimavara.

Ilman merkittäviä rakenteellisia uudistuksia Suomen talouskasvun arvioidaan jäävän pysyvästi hitaammaksi kuin aiemmin. Kasvukykyä varjostaa heikon tuottavuuskehityksen ohella väestön ikääntyminen.

Suomen väestökehitys poikkeaa tulevina vuosikymmeninä merkittävästi aiemmista. Ikärakenteen muutos vaikuttaa laajasti yhteiskuntaan. Kansantalouden kannalta keskeinen ongelma on työikäisten ja ei-työikäisten suhteen epätasapaino.

Muutaman seuraavan vuosikymmenen aikana työikäisestä väestöstä poistuu enemmän ihmisiä eläkkeelle kuin nuoria tulee tilalle. Työikäinen väestö supistuu, mutta väestön kokonaismäärä edelleen kasvaa. Väestöllinen huoltosuhde heikenee, koska meillä on tulevaisuudessa selvästi nykyistä vähemmän työikäisiä suhteessa ei-työikäisiin.

Suomen kilpailukyky on rapautunut eniten tuottavuudessa.

Ikärakenteen muutos vaikuttaa laajasti yhteiskuntaan.

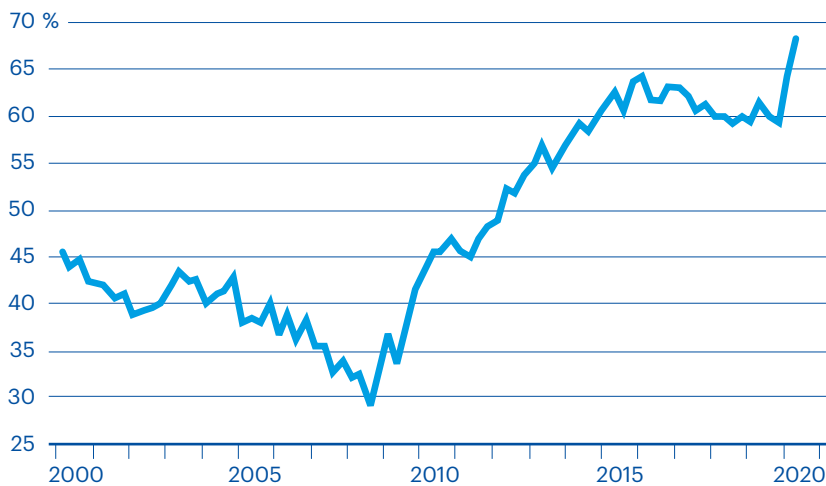
Työikäisen väestön vähentyminen asettaa kovat vaatimukset työllisyysasteen nousulle. Kun työikäisiä on vähemmän, pelkästään työllisyyden pysyminen ennallaan edellyttää, että työllisyysasteen täytyy nousta. Se ei kuitenkaan riitä. Työllisyysasteen pitää nousta enemmän, jotta myös työllisten määrä nousee ja saamme hillittyä väestöllisen huoltosuhteen heikkenemistä. Tavoitteena on aluksi 75 prosentin työllisyysaste ja sen jälkeen 78 prosenttia, jonka saavuttamiseksi tarvitaan arviolta 170 000–180 000 uutta työpaikkaa vuoden 2027 loppuun mennessä.

Kilpailukyky tai sen puuttuminen on olennaista maan luottoluokitukselle. Kilpailukykyisen talouden hyvä kasvukyky kerryttää todennäköisesti enemmän verotuloja, sen julkinen talous on paremmassa kunnossa ja sen vuoksi velanhoidokyky ja luottoluokitus hyviä.

Suomen julkinen talous ei ollut finanssikriisin jälkeen valmis uuteen kriisiin. Jo ennen koronaviruspandemiaa julkisen talouden kestävyysvajeeksi arvioitiin noin 4 prosenttia bruttokansantuotteen arvosta. Valtiontalous on ollut alijäämäinen 12 vuotta peräkkäin, kuntatalous 20 vuotta. Pandemian hoito kasvattaa valtiontalouden alijäämän uudelle korkeammalle tasolle ja julkisen velan BKT-osuus kohoaa valtiovarainministeriön ennusteen mukaan 75 prosenttiin vuonna 2025. Pitkällisten ja nyt mittaviksi paisuneiden alijäämien vuoksi on syytä pohtia, onko julkisen sektorin tehtävien laajuus mitoitettu oikein kansantalouden kantokykyyn nähden.

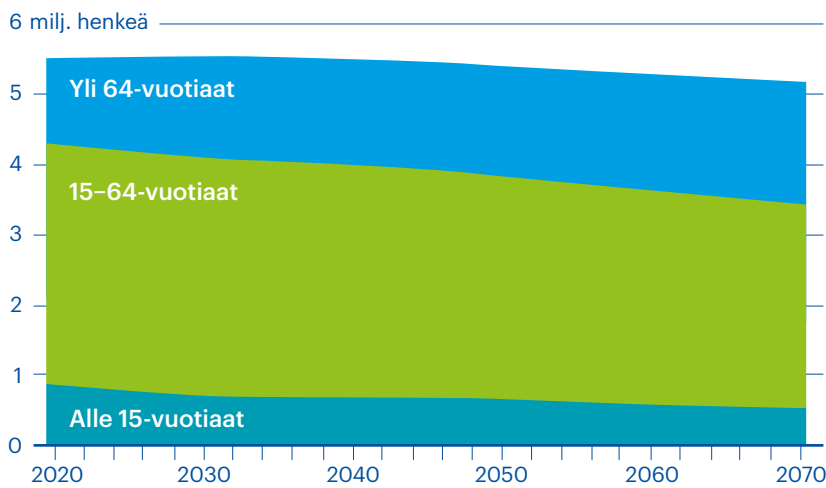
On syytä pohtia, onko julkisen sektorin tehtävien laajuus mitoitettu oikein kansantalouden kantokykyyn nähden.

Julkisyhteisöjen sulautettu bruttovelka, BKT-suhde

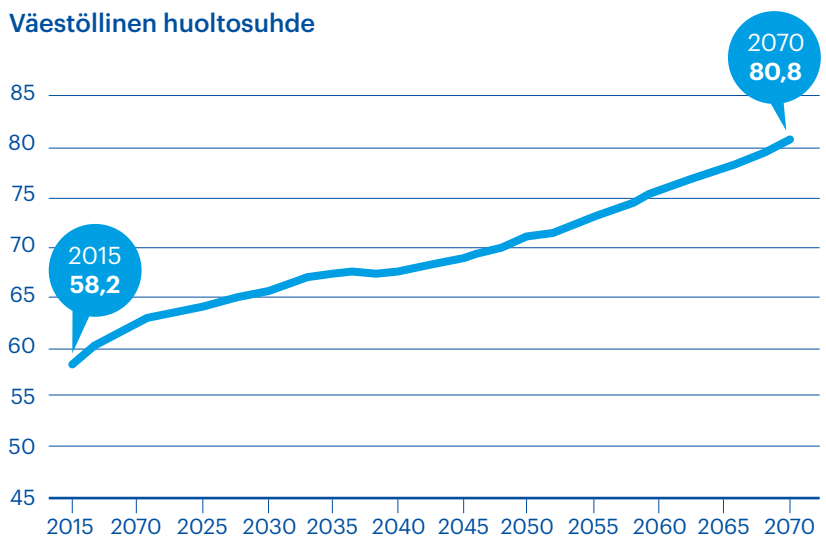
Lähde: Akava Works, Tilastokeskus ja Macrobond

Suomen väestöennuste 2020–2070

Lähde: Akava Works, Tilastokeskus ja Macrobond

Väestöllinen huoltosuhde

Lähde: Tilastokeskus

3. EU:n talouspolitiikan kehittäminen

EU:n talouslinjauksia päätetään poikkeuksellisissa olosuhteissa. Koronakriisi jatkuu ja sen loppumista ei pystytä ennustamaan. Sisämarkkinoilla työntekijöiden ja ammatinharjoittajien liikkuvuus sekä osa palveluiden vapaasta liikkuvuudesta on lakannut toimimasta ja brexit toteutui.

Kilpailupolitiikan säännöt sekä vakaus- ja kasvusopimuksen kriteerit on monin osin laitettu toistaiseksi "jäähyllä". Näyttää siltä, että jotkin alat eivät koskaan palaudu entiselleen ja toiset ovat saaneet kriisistä pysyvän kasvupyrähdyksen. Toisaalta unioni on hyväksynyt mittavan 750 miljardin euron elvytysrahaston ja yli biljoonan euron monivuotisen budjetin vuosiksi 2021–2027. Talouden ja työllisyyden laaja-alainen romahdus on kyetty ainakin toistaiseksi estämään tukitoimin.

Poikkeukselliset koronatoimenpiteet ovat olleet välttämättömiä, mutta jo keskipitkällä aikavälillä talouden terve kilpailuympäristö edellyttää EU:n kilpailupolitiikan sääntöjen palauttamista. Jatkuessaan määräämättömästi tukiaistalous vääristää sekä jäsenmaiden että yritysten välisen kilpailun, eikä palkitse innovatiivisuutta ja pyrkimyksiä parantaa tuottavuutta.

Voimakasta velkaantumista ei myöskään saa jatkaa liian kauaa. Niinpä talous- ja rahaliitto tarvitsee yhteisen sääntöperustan. Välitön paluu vakaus- ja kasvusopimuksen ehtoihin ei ole realistista. Vakaus- ja kasvusopimuksen ehtoihin paluulle on kuitenkin luotava selkeä suunnitelma, sillä jo varautuminen tuleviin kriiseihin edellyttää vahvaa julkista taloutta ja toimivia kansantalouksia. Nämä vakaus- ja kasvusopimuksen perustavoitteet ovat tarpeellisia myös koronan jälkeisessä euroalueessa. Myös Euroopan keskuspankin vahva asema koronakriisin hoidossa on ollut tarpeellinen, mutta ei poista välttämättömyyttä saada jäsenmaat pitkäaikaiseen kasvuun ja talousuudistuksiin.

Jo keskipitkällä aikavälillä talouden terve kilpailuympäristö edellyttää EU:n kilpailupolitiikan sääntöjen palauttamista.

EU:n monivuotisessa budjetissa tutkimuksen ja koulutuksen kaltaisten tulevaisuusinvestointien kasvu jäi odotuksiin ja tarpeisiin nähden vaatimattomaksi. Kilpailukyky ja uudet työpaikat ratkeavat pitkälti globaalissa osaamiskilpailussa. EU:n elvytysrahaston kansallisissa suunnitelmissa olisi syytä painottaa mahdollisimman paljon tulevaisuusinvestointeja, kuten merkittäviä tutkimus- ja innovaatiohankkeita sekä muun muassa kiertotaloutta osana vaadittua ”vihreää ja digisiirtymää”.

Monivuotisen budjetin yhteydessä on aloitettu keskustelu unionin rahoitustavoista, sillä nykyinen pääosin jäsenmaiden maksuihin perustuva järjestelmä on johtanut maaottelumaiseen nettosaaja-maksaja -keskusteluun. Siinä hämärtyvät EU:n todelliset hyödyt kuten sisämarkkinat, kauppapolitiikka, monet ohjelmat ja perustavoite. Siksi keskusteluun uusista rahoitustavoista on lähdeittävä ennakkoluulottomasti ja tunnustettava, että nykyisellä järjestelmällä jatkaminen ei ole kenenkään etu. Tätä taustaa vasten on nähtävä esimerkiksi aloitteet EU-tasoisesta muovimaksusta ja hiilirajaveron käyttöönnotosta.

Akavan talouspolitiikan tavoitteet EU:ssa

- Koronaelvytysrahaston käyttö on suunnattava tulevaisuusinvestointeihin.
- Sisämarkkinoilla toimiva vapaa liikkuvuus on mahdollistettava mahdollisimman pian.
- Vakaus- ja kasvusopimuksen uudelleen voimaansaattamisen suunnittelu on aloitettava.
- Yritystukien taso on normalisoitava mahdollisimman pian.

4. Verotus tukemaan kasvua ja työllisyyttä

Verotuksen uudistaminen on tärkeä osa kestävästä talouspolitiikasta, jonka tavoite on tukea osaamiseen perustuvaa talouskasvua ja työllisyyttä sekä julkisten palvelujen rahoitusta. Uudistaminen edellyttää pitkäjänteistä, yli hallituskauden ulottuvaa verojärjestelmän kehittämissuunnitelmaa.

Työn verotusta pitää kehittää siten, että työllisyysaste kohoaa ja talouden kasvukyky paranee. Suomen on lähestyttävä muita Pohjoismaita suhtautumisessaan työn arvostukseen. Tulonjaon tasaisuuden on perustuttava enemmän korkeampaan työllisyyteen ja vähemmän tulonsiirtoihin ja verotukseen (ks. liite 2).

Suomen verojärjestelmän keskeisin ongelma on työn verotuksen kireä progressio. Rajaveroaste eli verojen osuus tulonlisäyksestä on korkea jo varsinkin matalilla palkkatasoilla ja se nousee nopeasti tulojen noustessa. Solidaarisuus- ja lisäve-

EU:n elvytysrahaston kansallisissa suunnitelmissa olisi syytä painottaa mahdollisimman paljon tulevaisuusinvestointeja.

Verotuksen uudistaminen on tärkeä osa kestävästä talouspolitiikasta.

roista on luovuttava. Kansainvälinen verokilpailu korostaa Suomen verotuksen kielteisiä vaikutuksia, koska pääomat ja ihmiset liikkuvat entistä helpommin.

Työllisyyttä ja kasvua tukevan veropolitiikan on aluksi oltava kustannusneutraalia staattisesti tarkasteltuna. Pidemmällä aikavälillä korkeampi työllisyys, pidemmät työurat ja matalampi työttömyys kasvattavat verotuloja, hidastavat julkisten menojen kasvua ja pienentävät kestävyysvajetta ns. dynaamisten vaikutusten kautta.

Akavan tavoitteet verotuksen kehittämisessä

- Verotuksen rakenneuudistus toteutetaan kahden hallituskauden mittaisena ohjelmana. Työtulojen verotusta kevennetään asteittain ja vastaavasti haitta- ja kulutusveroja kiristetään. Verouudistuksen pitää olla kustannusneutraali staattisesti tarkasteltuna. Kokonaisveroaste ei nouse.
- Erillistä maakuntaveroa ei pidä ottaa käyttöön.
- Työtulojen verotusta kevennetään kaikissa tuloluokissa niin, että myös rajaveroasteet laskevat. Korkein rajaveroaste lasketaan viiteenkymmeneen prosenttiin.
- Työtulojen verotusta alennetaan asteittain siten, että kaikilla ansiotulo-veroasteikon portailta veroa alennetaan aluksi yhdellä prosenttiyksiköllä ja tavoitteena on EU15-maiden taso.
- Haitta- ja kulutusverojen korottaminen toteutetaan esimerkiksi korottamalla arvonlisäveron normaalikantaa yhdellä prosenttiyksiköllä.
- Yritys- ja yrittäjäverotuksen pitää kohdella tasapuolisesti sekä pääoma- että osaamisintensiivisiä elinkeinoja.
- Harmaan talouden torjunnan ohjelmaa jatketaan.

5. Kasvun edellytyksiä parannetaan investoinneilla ja uudistamalla rakenteita

Hallituskautta 2023–2027 varten hallituksen pitää laatia joukko ohjelmia, joilla vauhditetaan investointeja osaamiseen ja tutkimukseen, joustavoitetaan ja parannetaan työmarkkinoiden toimintaa ja nostetaan työllisyysaste pysyvästi nykyistä korkeammaksi sekä luodaan edellytyksiä yritysten kannattavalle kasvulle.

Hallituskaudella on jatkettava sosiaaliturvan sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän rakenteellisia uudistuksia. Lisäksi kaikilla hallinnonaloilla pitää aloittaa uusia toimenpiteitä ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja sopeutumiseen. Luonnon monimuotoisuutta suojellaan siirtymällä käyttämään enemmän uusiutuvia ja vähemmän uusiutumattomia luonnonvaroja.

Kestävyysvajeen pienentäminen ja uusien pysyvien menonlisäysten rahoittaminen toteutetaan sopeuttamisella, rakenneuudistuksilla ja työllisyysasteen kohentamisella yli 78 prosenttiin (ks. liite 4).

5.1 Työllisyysaste nostetaan pysyvästi korkeammalle tasolle

Julkinen talous tasapainotetaan korkealla työllisyydellä, pitkällä työurilla ja tuloksellisella julkisen sektorin toiminnalla. Kohdennettuja toimenpiteitä tarvitaan ryhmille, joissa työllisyysaste on matala. Niiden kohteena ovat erityisesti pelkän perusasteen suorittaneet, joilla ei ole toisen asteen tutkintoa, maahanmuuttajat, 25–39-vuotiaat naiset ja yli 55-vuotiaat sekä työttömät että erityisesti työvoiman ulkopuolella olevat. Keskiasteen tutkinnon suorittaneissa on selvästi eniten työttömiä lukumäärällisesti.

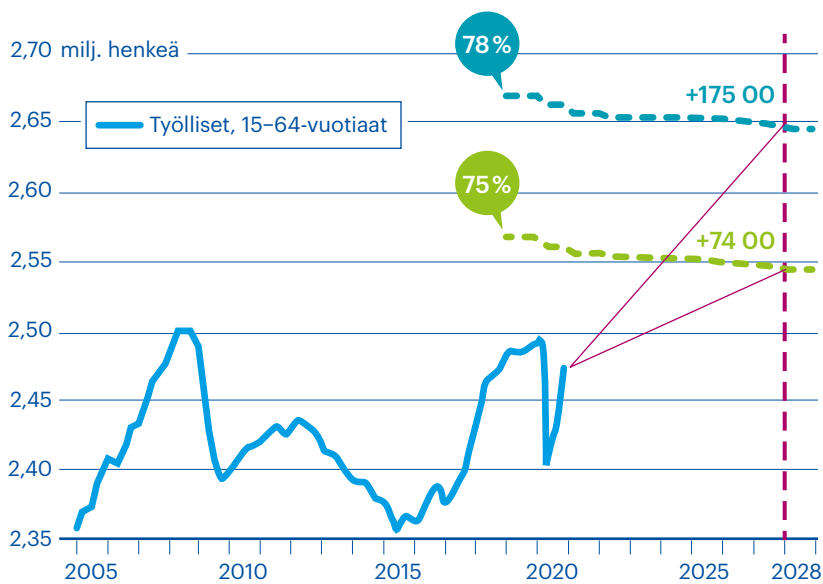
- Työllisyysaste kohoaa 78 prosenttiin kun parannetaan erityisesti perusasteen varassa olevien mahdollisuuksia työllistyä, oppia työn kautta ja hankkia lisäkoulutusta.
- Kotitalousvähennyksen kasvattaminen ja laajentaminen parantaa työllisyyttä ja vähentää harmaata taloutta.
- Perhevapaajärjestelmä ja kotihoidontukijärjestelmä uudistetaan nuorten naisten työllisyysasteen nostamiseksi.
- Lisätään työ- ja osaamisperusteista maahanmuuttoa. Kotoutumista edistäisi yksilön mahdollisuus kehittää työn ohessa suomen ja/tai ruotsin kielen taitoaan. Kieliopintoihin osallistuminen työajalla tulisi

Julkinen talous tasapainotetaan korkealla työllisyydellä, pitkällä työurilla ja tuloksellisella julkisen sektorin toiminnalla.

tehdä mahdolliseksi ja kannustavaksi sekä maahanmuuttajille että heidän työnantajilleen.

- Osalle maahanmuuttajista integroituminen työmarkkinoille on vaikeaa. Suomen tai ruotsin kielen taito parantaa oleellisesti heidän työllistymisensä edellytyksiä. Työkäisten maahanmuuttajien pitäisi lisäksi hankkia vähintään ammatillinen koulutus.
- Liikkuvuutta työmarkkinoilla lisätään uudistamalla asuntopoliitikkaa.
- Yritystukijärjestelmä uudistetaan niin, että se tukee korkeaa arvonlisäystä tuottavien, osaamista vaativien ja hyvin palkattujen tehtävien määrän kasvua. Yritystukia suunnataan niin, että ne tukevat uudistumista vanhan säilyttämisen sijaan.
- Järjestelmällinen ohjelma jatkuvan osaamisen kehittämiseen lisää työllisyyttä.

Työllisten määrä eri työllisyysasteilla

Lähde: Akava Works, Tilastokeskus ja Macrobond

5.2 Osaamiseen ja innovaatiotoimintaan lisää panostuksia

Suomalaisten koulutustaso on saatava uudelleen nousuun niin, että nuoremmista ikäluokista tulee jälleen paremmin koulutettuja kuin heitä vanhemmat ikäluokat. Kansalaisten osaamisen jatkuva kehittäminen on tärkeä osa osaamistason kokonaisvaltaista kehittämistä.

Koulutuksen rahoitukseen, laatuun ja sisältöön panostetaan. On tärkeää, että opiskeluaikat pysyvät kohtuullisina, opiskelijat valmistuvat ja työllistyvät koulutustaan vastaaviin tehtäviin.

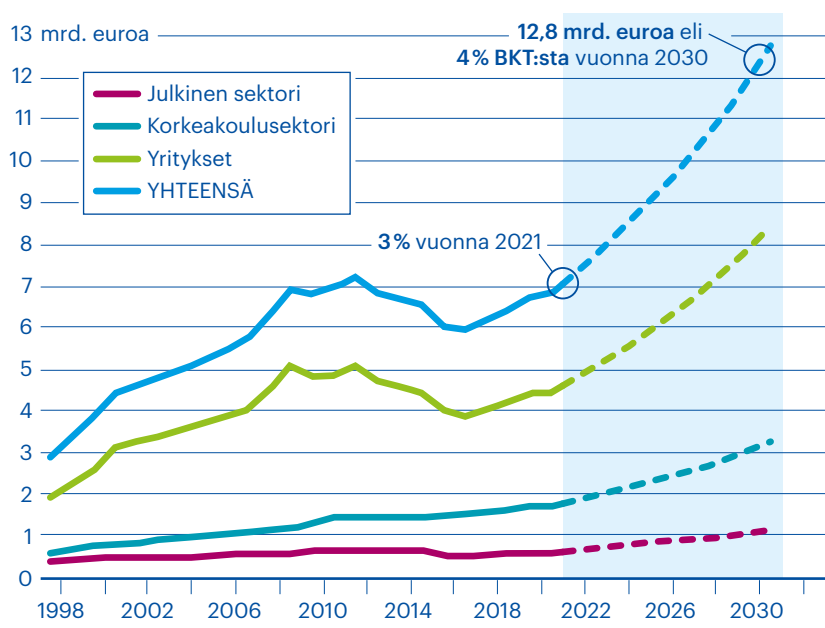
Koulutuksen rahoitukseen, laatuun ja sisältöön panostetaan.

Suomelle pitää laatia osaamisvisio ja -strategia koulutus- ja tutkimusjärjestelmän sekä työuran aikaisen osaamisen kehittämiseksi. Rahoitus nostetaan asianmukaisesti kahden vaalikauden mittaisella ohjelmalla.

TKI-investointien osuus BKT:sta nostetaan hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti 4 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää merkittävää vuotuisten investointien kasvua sekä keskinäistä yhteistyötä yrityksiltä, korkeakouluilta ja valtiolta.

Innovaatiotoimintaan panostetaan voimakkaasti lisäämällä yrityksille suunnattuja TKI-kannustimia, innovaatiotukia ja parantamalla korkeakoulujen rahoitusta.

Investoinnit tutkimus- ja kehittämistoimintaan, käyvin hinnoin

Lähde: Akava Works, Tilastokeskus ja Macrobond

5.3 Sosiaaliturva uudistetaan kannustavammaksi

Sosiaaliturvan uudistamiskomitea jättää väliraportin vuonna 2023 ja antaa ehdotuksensa sosiaaliturvan uudistamisesta vuoteen 2027 mennessä. Sosiaaliturvaa pitää uudistaa kannustavammaksi ja vastikkeellisemmaksi niin, että se kannustaa työllistymään ja tekemään työtä. Sosiaaliturvan pitää taata riittävä toimeentulo työnteon katkoksissa, edistää nopeaa työhön paluuta ja kannustaa aktiivisuuteen. Sen pitää mahdollistaa myös työn tekemisen muotojen vaihtaminen ilman väliinpuotoamista.

Perhevapaajärjestelmä uudistetaan siten, että luodaan miehille ja naisille yhtäläiset mahdollisuudet rakentaa hyvä ja palkitseva työura ja jakaa perhevastuu tasaisemmin. Sosiaaliturvaa ja -palveluita kehitetään kokonaisuutena. Perhevapaista aiheutuvat kustannukset jaetaan nykyistä tasaisemmin työnantajien kesken.

Sosiaaliturvaa ja -palveluita kehitetään kokonaisuutena.

5.4 Yhteiskunnan muutostekijöitä ennakoidaan

Yhteiskunnalliseen kehitykseen liittyy tulevaisuudessa riskejä, uhkia ja mahdollisuuksia, joihin varautumiseksi on tehtävä investointeja ennakoivasti. Muutostekijät liittyvät esimerkiksi ilmastonmuutokseen, hiilineutraaliin tulevaisuuteen, digitalisaatioon, kiertotalouteen ja muihin uuden talouden muotoihin sekä sisäiseen ja ulkoiseen turvallisuuteen.

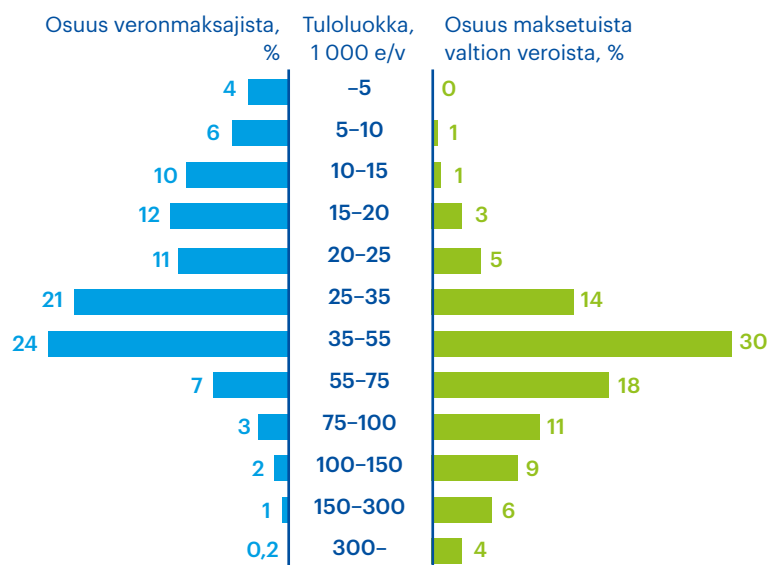
- Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen edellyttää kansallista kaikki hallinnonalat kattavaa suunnitelmaa, jossa kuvataan, miten siirrytään hiilineutraaliin yhteiskuntaan, vähennetään ilmastonmuutoksen haitallisia seurauksia ja tehdään ilmastotoimia oikeudenmukaisesti.
- Teknologinen kehitys on Suomelle mahdollisuus parantaa tuottavuutta ja lisätä yritysten arvonaluontia. Digitaalisen toimintaympäristön kehittämiseksi on kehitettävä tietoyhteiskunnan palvelujen kokonais-turvallisuutta.
- Sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden parantaminen edellyttää, että lisätään viranomaisten ja ammattialojen yhteistyötä, tehdään rakenteellisia uudistuksia ja varataan uusia resursseja käytännön työhön.
- Kyberturvallisuuden kehityksen tarkastelu ja vahvistaminen ovat tärkeä osa kokonaisturvallisuuden vahvistamista.

**Ilmaston-
muutoksen
hillitseminen
ja siihen
sopeutuminen
edellyttää
kansallista kaikki
hallinnonalat
kattavaa
suunnitelmaa.**

Liitteet

Liite 1

Veronmaksajien ja maksetun valtion ansiotuloveron jakauma* tuloluokittain 2019

*valtion ansiotulovero ja kunnallisvero

Lähde: Verohallinto, verotilasto 2019

Liite 2

Veroperustemuutosten staattisia vaikutuksia kertymään, miljoonaa euroa (valtiovarainministeriön ennuste)

Verolaji	Veropohja	Muutos	Verotuoton muutos, milj. euroa
Ansiotuloverot	Palkkatulot	1%-yks.	482, josta valtio 122 ja kunnat 202
	Eläketulot	1%-yks.	143, josta valtio 37 ja kunnat 93
Pääomatulovero	Pääomatulot	1%-yks.	37
Yhteisövero	Toimintaylijäämä	1%-yks.	53, josta valtio 36 ja kunnat 17
ALV	Yksityisen kulutuksen arvo	1%-yks.	125
Autovero	Uusien henkilöautojen myynti, kpl	1 000 kpl	5
Energiaverot	Sähkön kulutus ¹⁾	1%-yks.	9
	Bensiinin kulutus	1%-yks.	13
	Dieselin kulutus	1%-yks.	15
Alkoholijuomaverot	Alkoholin kulutus	1%-yks.	14
Tupakkaverot	Savukkeiden kulutus	1%-yks.	10

1) Muut kuin teollisuus, konesalit ja kasvihuoneet

Liite 3

Valtiovarainministeriön arvio eri tekijöiden vaikutuksesta kestävyysvajeeseen

	Peruslaskelma (syksy 2020)	Muutos	Vaikutus kestävyys- vajeeseen, %-yks. ¹
Yleisen tuottavuuden (ja reaaliansioiden) kasvu vuosina 2025–2070	keskimäärin 1,5% vuodessa	+0,5%-yks.	-0,3
Työllisyysasteen kehitys 15–64-vuotiaiden ikäryhmässä vuosina 2025–2070	71,9% v. 2024, josta nousee 75,9% v. 2070	+1,0%-yks.	-0,3
Julkisten sote-palveluiden tuottavuuden kasvu vuosittain vuosina 2025–2070	0%	+0,5%-yks.	-1,9
Julkisen talouden rakenteellinen perusjäämä ² / BKT v. 2024	-2,2%	+1,0%-yks.	-1,0
Syntyvyys (kokonaishedelmällisyysluku)	1,35	+0,35 (= 1,7)	-0,2
Nettomaahanmuutto vuosittain (vaikutus, jos työllisyysaste ei muutu)	15 000	+7 500 (= 22 500)	-0,4
50-vuotiaan elinajanodote (33,6 vuotta vuonna 2019)	pitenee 7 vuodella vuoteen 2070 mennessä	-1,4 v. (= 5,6 v.)	-0,5
Sote-palveluiden palvelutarpeen siirtyminen myöhemmäksi eliniän pidetessä	siirtyy puolella elinajanodotteen pitenemisestä (yli 50-vuotiaat)	siirtyy samassa tahdissa kuin elinikä pitenee	-1,1
		ei siirry lainkaan eliniän pidentyessä	-1,1
Inflaatio (BKT-deflaattori ja kuluttajahintojen muutos) vuosina 2025–2070	2%	-0,5%-yks.	likimain 0,0
Valtion ja kuntien velan reaalkorko (+ vaikutus ko. sektoreiden diskonttokorkoon)	valtion ja kuntien velan reaalkorko ja korkotuotot 2%,	-0,5%-yks.	-0,2
Valtion ja kuntien velan reaalkorko sekä vaikutus valtion, kuntien ja työeläkelaitosten korkosijoitusten reaaliuuttoon (+ vaikutus kaikkien sektoreiden diskonttokorkoon)	valtion ja kuntien reaaliset osaketulot 4% sekä työeläkelaitosten reaaliset sijoitustuotot 3,5% (2040-luvulta eteenpäin)	-0,5%-yks.	likimain 0,0
Valtion ja kuntien velan reaalkorko sekä julkisen talouden kaikkien sijoitusten reaaliuotto (+ vaikutus kaikkien sektoreiden diskonttokorkoon)		-0,5%-yks.	0,6

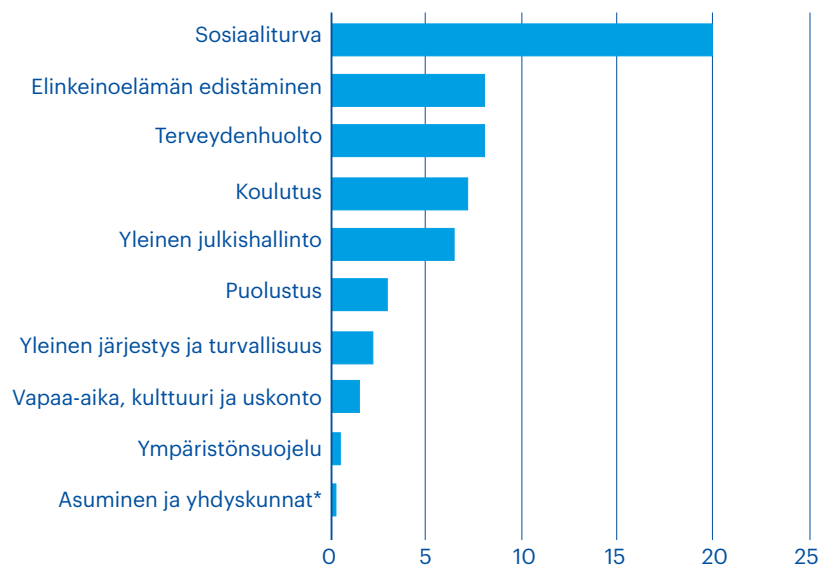
1) Laskelmat on tehty valtiovarainministeriön kesän 2020 kestävyysvajelaskelmien perusteella (oletusmuutosten vaikutukset pysyvät laskentakierroksesta toiseen vakaina).

2) Alijäämä ilman korkomenoja.

Liite 4

Talousarvion menot CFOG-luokituksen mukaan 2019, mrd. euroa

*) Pääosa asuntotuotannon tukemiseen liittyvistä menoista rahoitetaan valtion talousarvion ulkopuolisesta asuntorahastosta. Lisäksi suorata asumistuet sisältyvät sosiaaliturvan menoihin.

Lähde: Tilastokeskus, kansantalouden tilinpito

www.akava.fi

